

el ŝiaj multaj infanoj, ~j estas bonaj k aliaj malbonaj Z; la regado de ~j gentoj super aliaj estas restaĵo el antikva tempo Z; ~j objektoj venis en ~jn manojn, aliaj en aliajn manojn Z; ili kuris la ~j post la aliaj. 4 (Ev.) Nedifina adj. (iu 2): ~ vidu ĉi havis du filinojn Z; en ~ tago, kiam ŝi estis apud tiu fonto Z. ~a. Estanta antaŭ ceteraj samspecaj objektoj. 1 Laŭ la spaco: la ~a vico en la teatro B; la ~a ĉapitro de libro; loĝi sur la ~a etaĝo. 2 Laŭ la tempo: la ~aj kristanoj; la sennubaj idilioj de la ~a juneco Z; li la ~a potence skuis la mondon por nia ideo Z. 3 Laŭ la rango: li estas la ~a en sia klaso; tiel la lastaj estos ~aj k la ~aj estos lastaj. ~aajo Z, ~aajo Z. ~aj produktot de tero aŭ bestoj: kiel ~aajon el via pasto alportu oferdone kukon Z. ~aeco Z. ~a rango: li ne povis doni la ~aecon al la filo de la amato Z. ~ataga Z. Okazanta en la ~a tago. ~aŭlo. Homo el la ~a rango: ve al la eminentuloj de la ~aŭloj inter la nacioj Z! ~avenaĵo. ~(a)ajo: faru oferon al Dio el la ~avenaĵo de ĉiuj viaj rikoltoj Z. ~e. En la ~a loko: li cedos, ĉar ~e vi estas multaj, k due vi estas prava. ~o. 1 Abstrakta kvanto, konsiderata kiel la elementa nombro, kiu servas por formi la ceterajn: la deko konsistas el dek ~oj B; skribi ciferon en la kolono de la ~oj; ne estimante apartajn ~ojn, ni neniam venos al grandaj nombroj Z (Vd guto, ono). 2 Difinita kvanto elektita por taksi per komparo samspecajn kvantojn, kalkulante, kiom da fojoj ili enhavas tiun kvanton aŭ frakcion da ĝi: la metro estas la universala ~o de la longeco; temp~o. ~eco. 1 Eco de tio, kio estas nur ~o: la dogmo pri la ~eco de Dio. 2 Karaktero de tio, kies ĉiuj partoj kunligiĝas por konsisti nur ~o tuton: la ~eco estas la plej grava principo de internacia lingvo; ~eco donas fortecon Z; romano, kiu havas ~econ (Vd komponi); rompi la ŝtatan, nacian ~econ. ~igi. 1 Kunigi plurajn objektojn en unu tuton: la animo estas ~igita kun la korpo; ~igi la fortojn B; ŝi ~igis en si la ĉarmon k la saĝon. 2 Kunigi per politika, religia, komerca ks ligo: la ~igita reĝlando de Granda Britujo k Irlando; la ~igitaj ŝtatoj de Norda Ameriko (Usono); ni juris labori por re~igi l' homaron Z.

Kp KUNFANDI, KUNMIKSI. ~igi. 1 Kunigi en unu tuton: la oksigeno ~igas kun hidrogeno por naski akvon. 2 Kunigi per politika ks ligo: proponi al ĉiuj amikoj de interpopola justeco ~igi en apartan grupon Z; la Poŝta ~igo; tio alkondukos eble al la ~igo de la homaro Z. Kp ASOCIO, LIGO, SOCIETO. ~forma. Prezanta ĉie la saman aspekton. Kp MONOTONA, UNUTONA. ~peca. Konsistanta el nur unu peco. Kp MASO, SOLIDA. ~taga Z. Daŭranta nur unu tagon. Kp EFEMERA. ~voĉa Z. Konsentita de ĉiuj voĉdonantoj. Kp UNUANIMA, ĈIUKONSENTA.

* Uro. Sovaga eŭropa bovo (bos urus).

Uragano. 1 Fortega detruema ventego: la timo atakos vin kiel ~o Z. 2 (f) Io fortega, konfuza aŭ bruega kiel ~o: la ~o de via pasio Z; ni staras en ~o de malcerto k malakordo; la romano vekis ~on da protestoj; eklondris ~o de rido, da krioj, da aplaŭdoj. ~a. Simila al ~o: ~a karaktero B, juneco B (Kp TORENTA). ~l (ntr). Furiozo kiel ~o: oni nur imagu, kiel ~is la ridego de l' publiko.

uranio ☿ U. Ĥemia elemento, metalo, kies atompezo estas 238,2.

* Urbo. Iom granda aro da domoj, aranĝitaj laŭ pluraj stratoj k kelkfoje limita per ĉirkaŭmuroj aŭ barieroj: ĝi plu ne estos ~o, sed amaso da ruinaĵoj Z; fortik(igit) a~o Z; ~estro (administranto de ~o); ~odomo (administrejo de ~o). Kp CIVITO. Antaŭ~o. Parto de ~o ekster la ĉirkaŭmuro aŭ ĉirkaŭbulvaroj; ekstera parto de ~o. Ĉef~o. Ĉefa ~o de provinco aŭ regno.

uretero ♥. Ĉiu el la du kanaletoj, kiuj kondukas la urinon de la reno en la vezikon. Vd URETRO.

uretro ♥. Kanalo, per kiu la urino elfluas eksteren el la veziko. Vd URETRO.

Urĝi. 1 (tr) (iu, io) Vigle plirapidigi; vive akceli; postuli tujan agon: ne ĉesu ilin ~i k bone komprenigu al ili, ke estas tre grave, ke ili venu Z; la Egiptoj ~is la popolon por pli rapide elirigi ilin el la lando Z; la neceso, la cirkonstancoj ~as nin; ~i sin, ~igi (rapidi); kial vi ~as vin forkuri? tiu decido malkontentigos niajn ~emulojn. 2 (ntr) (io) Esti ne prokrastebla: ĉar mi la miajn vidas ~anta en danĝero Z (la teksto ~ante estas